

MARDİN E TİPİ VE KIZILTEPE K1 TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ, SİLİVRİ L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ VE ŞANLIURFA E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORLARINA KARŞI OY YAZIMIZDIR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda görüşülen Mardin E Tipi ve Kızıltepe K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz, Silivri L Tipi Kapalı Ceza İnfaz ve Şanlıurfa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarında belirtilen hususlar tutuklu ve hükümlülerin içinde yaşadıkları fiziki koşulları ve hak ihlallerini yeteri kadar yansıtmamaktadır. Raporların bu haliyle kabulü ile komisyon üyeleri büyük bir haksızlığa belge oluşturmuş olacaktırlar.

Mardin Ceza İnfaz Kurumları, Silivri Ceza İnfaz Kurumları, Şanlıurfa Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu'nun dört ay ara ile düzenli olarak komisyona sunduğu raporlar ile, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan inceleme raporlarının birbiri ile örtüşmediği açıkça görülmektedir.

MARDİN E TİPİ VE KIZILTEPE K1 TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU İLE İLGİLİ TESPİTLER :

1. İzleme kurulunun 2012 yılı birinci dört aylık raporunda 16.03.2012 tarihinde Mardin Ceza ve İnfaz Kurumu ziyaretinde yapılan tespitler arasında koşullara günde bir saat sıcak su verildiği ancak kalabalık nedeniyle verilen sıcak suyun yetmediği tespit edilmiştir. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporunda ise infaz kurumunun tamamının sabah bir saat, öğleden sonra bir saat olmak üzere günde iki saat su verildiği belirtilmiştir.
2. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporunda ceza infaz kurumuna haftada üç gün diş hekimi geldiği belirtilmektedir. Ancak aynı raporun hükümlü ve tutuklular ile yapılan görüşmeler başlığında yer alan bilgilerde ise dokuz aydır dişini çektirmek için hastaneye götürülmeye bekleyenler olduğu bilgisi yer almaktadır. Çelişkili ifadeler içeren rapordaki incelemeler kısmında yer alan her gün aile hekimi, haftada üç gün diş hekimi geldiği ifadeleri ile kabul edilmesi hükümlü ve tutuklular adına yanlış ve haksız beyan olacaktır.
3. Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde yemeklerle ilgili sorunlarını anlatmışlar. Zehirlenmelere varan ciddi boyuttaki hijyen eksikliğini ifade etmişlerdir. Raporda memnuniyetsizliğin temeli yüzlerce kişinin damak zevki farklılığına bağlanmış ancak 22 Nisan 2012 tarihinde cezaevinde meydana gelen toplu zehirlenme olayı ile daha önce yapılan şikayetlerin damak zevki farklılığı ile ilgisinin olmadığı kanıtlanmıştır.

4. Tutuklu ve hükümlüler ile yapılan görüşmelerde kantin ihtiyacının sadece haftada belirlenen iki günde karşılanabildiği belirtilmiş ancak raporun sonuç kısmında bu soruna hiç değinilmemiş adeta göz ardı edilmiştir.
5. Tutuklu ve hükümlüler ile yapılan görüşmelerde bazılarının memleketlerinden çok uzaklardaki ceza infaz kurumlarına gönderildikleri belirtilmiş ancak raporun sonuç kısmında bu soruna hiç değinilmemiş, konu hakkında hiçbir tavsiyede bulunulmamıştır.
6. Raporda Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 13. Maddesi ile düzenlenen sohbet hakkının tutuklu ve hükümlülere tanınıp tanınmadığı hakkında hiçbir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Genelgeye göre; *“Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.”* Oysaki genelgeye uygun şekilde haftada toplam 10 saat sohbet hakkının tutuklu ve hükümlülere tanınıp tanınmadığı hususu değerlendirilip raporda yer verilmesi gerekmektedir.
7. Cezaevi resmi kapasitesi 480 olmasına rağmen 30.05.2012 tarihi itibari ile toplam 987 hükümlü ve tutuklu bulunduğu ve bu kişilerden 281 kişinin ortak kullanım alanları diye adlandırılan yani okuyan her kesin anladığı şekliyle daha açık belirtmek gerekirse yerlerde, koridorlarda, tuvalet ve banyo kapı önlerinde yattıkları anlaşılmaktadır. Cezaevindeki insanların istif edilmemesi gerekirdi.
8. Raporda, cezaevinde koğuştta ve açık kısımlarda kişi başına kaç m² alan düştüğü ve normal şartlarda kaç m² alan düştüğü tespitine yer verilmemiştir.
9. Tespit yapılırsa idi cezaevindeki kalabalık sorununun ulaştığı boyut daha net gözler önüne serilebilirdi.
10. Mardin’in mevsimsel özelliği olarak sıcak havadan bahsedilmesine karşılık sıcak hava ile sadece buzdolabı ihtiyacının bağdaştırılmış olması zaten kapasitesinin çok üzerinde mevcudu bulunan cezaevinde havalandırma sorunundan bahsedilmemiş olması cezaevinde bulunan bireylerin en doğal yaşam ihtiyaçlarının karşılanmadığı bu eksikliğin veya talebin ise bir lüks ihtiyacı gibi algılanmasına yol açmaktadır.
11. Şanlıurfa Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 16 Haziran 2012 tarihinde yaşanan üzücü olayda da mevsimsel özelliklerin ve koğuşt kapasitelerinin ne derece önemli olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır.

12. Buradan hareketle tespitlerde önleyici tedbir olarak yanmayan yatak kullanımına geçilmesi tavsiyesine yer almalıdır.
13. Raporda cezaevi yasal planının uygulamadaki kullanım şekli ile karşılaştırılması yapılmalı ve koğuş olarak kullanılan yerlerin koğuş veya hücre standartlarından hangilerine sahip olduğu belirtilmesi gerekirdi.
14. Cezaevinde yapılan görüşmelerde, kadın koğuşunda 20 kişi kapasitesi olan koğuşta 67 kişi kalmaktadır. 67 kişinin kullanımı için tek tuvalet mevcuttur. Bazen tuvalet sırasında ilk girenle son girenin karşılaştığı görülmekte olduğu ifade edilmiştir. Bu hususun ciddiyeti konusunda raporda gereken vurgulama yapılmamıştır.
15. İaşe bedeli olan 4 TL günümüz koşullarında bir kişinin günlük ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır. İnsani koşullarda yaşamak için gerekli temel ihtiyaçları karşılaması açısından iyileştirilmesi ve tedavi yardımı sağlanması amacıyla da yeşil kart uygulamasının cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklulara da sağlanması gerekmektedir.
16. Cezaevinde 248 hükümlü, 739 tutuklu bulunmaktadır. Tutuklu sayısının bu denli yüksek olması tutukluluk hallerinin uzun sürmesine yani yargılama evresinde yığılma olduğuna işaret eder. AB Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporunda da bahsedildiği üzere *“ceza adalet sistemine ve özellikle Ağır Ceza Mahkemelerine dair endişeler dile getirilmiştir. Bu endişeler daha çok, savunma makamının savcılık dosyasına sınırlı erişimi, şüphelilere ilişkin tutuklama veya tutukluluk halinin devam etmesi kararları ve yargılama öncesi tutukluluk sürelerine odaklanmıştır. Yargılama öncesi tutukluluk yerine alternatifler yeterince uygulanmamaktadır. Türkiye’de, tutukluluğuna karşı itiraz edenlerin taleplerini değerlendirecek ve makul bir başarı beklentisi ile yargılama öncesi tutukluluklarının hukuka uygunluğuna ilişkin itiraz imkanı sunacak etkili bir iç hukuk yolu yoktur.”* Bu yığılmanın önüne geçilebilmesi için önleyici çalışmalara hız verilmeli ve tavsiye niteliğinde hazırlanan bu raporda da daha çarpıcı vurgulamalarla tutuklu ve hükümlülerin hak ettiği tespitlere yer verilmeliydi.

SİLİVRİ L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU İLE İLGİLİ TESPİTLER :

17. Raporda, yemek ihtiyacının olabildiğince insan onur ve yaşam standardına uygun şekilde sunulmasının Devlet’in yükümlülükleri arasında yer aldığından bahsedilmiş ancak İzleme kurulunun 30 Aralık 2011 tarihli raporunda da kalori değerleri hareket imkanları dikkate alınarak belirlenmelidir ifadesi yer aldığı halde bu tespit göz ardı edilerek, cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların aldıkları günlük gıdanın insani açıdan alınması gereken günlük gıda olup olmadığı konusunda hiçbir tespit yer verilmemiştir.

18. Kamuoyunda ODA TV davası olarak bilinen CMK 250. Maddesine göre yetkili İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2011/14 esas sayılı dosyasında görülen davanın 30.12.2011 tarihli duruşmasına katılan sanıklara Silivri Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı görevlileri tarafından yemek verilmemiş, gün boyu süren duruşmada tutuklu olarak yargılanan sanıklar aç bırakılarak kendilerine işkence ve eziyette bulunulmuştur. Bu olaydan yola çıkarak Silivri Cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülere duruşma günleri öğün yemeklerinin verilip verilmediği hususuna raporda rastlanmamıştır.
19. Kampüste tutuklu ve hükümlü sayısı her geçen gün artmaktadır. Ancak buna paralel olarak sunulan sağlık hizmetlerinde bir artış yapılmamaktadır. Aile hekimliğinin devreye girmesi ile mesai dışında acil sağlık hizmeti verilmeyip hafta sonu ve gece acil vakalarda sıkıntı yaşanmakta, ambulansların geç intikali nedeniyle telafisi imkansız sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Yeterli tıbbi malzeme ve ilaç bulunmayıp, revirlerde nöbetçi olan doktorlardan branşı kadın doğum olan doktorlar görev alırken raporda sağlık skandalı boyutundaki bu gözlemlere de yer verilmemiştir. Kampüste 10.000 kişinin bulunduğu hususu göz önüne alınarak hastane kurup yeterli tıbbi malzeme, tıbbi cihaz, ilaç ve yeterli sayıda uzman doktor ve personelin istihdam edilerek sağlık hizmeti sağlanmalıdır.
20. Raporda koğuş içerisinde bulunan kameraların, münhasıran ortak yaşam alanlarını kayıt altına alacak şekilde konuşlandırılmasının sağlanması belirtilmiştir. Cezaevinde ortak yaşam alanlarının kamera ile kayıt altına alınması Anayasa ile güvence altına alınmış olan özel hayatın gizliliği ilkesi ile bağdaşmamakta ve bu hakkın ihlali niteliği taşımaktadır. Tuncay ÖZKAN, Adil Serdar SAÇAN ve Gürbüz ÇAPAN ile yapılan görüşmelerde tuvalet ve banyo girişleri de dahil olmak üzere ortak alanların 24 saat süre ile kamera kaydının yapılması yasal olmayan bu kayıtların kimler tarafından ve ne kadar süre ile denetlendiğinin bilinmemesi tutuklular üzerinde psikolojik bir işkenceye dönüştüğü belirtilmiş ancak raporda bu işkence göz ardı edilerek koğuş içerisinde dahi bulunan kameraların ortak yaşam alanlarını kayıt alacak şekilde konuşlandırılmasının sağlanması tavsiye edilmiştir. Bu husus asla kabul edilemez.
21. Raporda cezaevi yasal planının uygulamadaki kullanım şekli ile karşılaştırılması yapılmalı ve koğuş olarak kullanılan yerlerin koğuş veya hücre standartlarından hangilerine sahip olduğu belirtilmesi gerekirdi. İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Balbay'ın kaldığı koğuş, esasında tecrit hücresi olarak tasarlanmış 5 hücrenin değiştirilmesi ile oluşturulmuştur. Yani imar planındaki hücre ve koğuş sayısı ile uygulamadaki hücre ve koğuş sayısının karşılaştırılması ve fiili durumla hukuksal durumun örtüşüp örtüşmediği hususları göz ardı edilerek hazırlanmış olan rapor gerçeği yansıtmamaktadır.

22. İnsan Hakları Komisyonu Üyesi Sivas Milletvekili Malik Ecder ÖZDEMİR'in de belirttiği üzere tutukluların hükümlülerle aynı ortamda bulundurulmaları ve kendilerine hükümlülere tanınan kadar hak tanınması örneğin, telefonla görüşme hakkının haftada bir kez ve 10 dakika ile sınırlandırıldığı hususuna da raporda yer verilmemiştir.
23. Cezaevinde sistemli bir tecrit uygulaması yapılmaktadır. Aynı koğuştaki kalanların dışında başka tutuklularla asla görüştürülmemekte, Adalet Bakanlığının 45/1 nolu genelgesi uygulanmamakta, ortak sohbet alanlarından yararlandırılmamakta ve telefon etmek için koridorda yürürken karşılaşılan diğer tutuklu ve hükümlülerle selamlaşmaya dahi izin verilmediği, ziyaretçi görüşmelerinden sonra salondaki karşılaşılan diğer tutuklu ve hükümlülerle bile selamlaşmaya engel olduğu tespit edilmiştir. Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 13. Maddesi ile düzenlenen sohbet hakkının tutuklu ve hükümlülere tanınıp tanınmadığı hakkında hiçbir değerlendirmeye raporda yer verilmemiştir. Genelgeye göre; "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır." Oysaki bu olumsuzluklara raporda yer verilmemiştir.
24. Tutuklu ve hükümlü ziyaretçilerinin bekleme yerleri gün içerisinde akşama kadar beklemeleri söz konusu olabildiğinden, doğal ihtiyaçlarını karşılamaları bakımından cezaevinin şehirden oldukça uzak olması nedeniyle son derece yetersizdir.
25. Raporda cezaevi yasal planının uygulamadaki kullanım şekli ile karşılaştırılması yapılmalı ve koğuştaki kullanılan yerlerin koğuştaki veya hücre standartlarından hangilerine sahip olduğu belirtilmesi gerekirdi. İmar planında cezaevi olarak düzenlenen ancak uygulamada cezaevinde tutulması gereken hükümlü ve tutuklular hücre evlerinde tutulmaktadır. Bu yanlış uygulamalara engel olunması için öncelikle kapasite üzerindeki hükümlü ve tutuklu bulundurulmasının önüne geçilmeli kişilere hareket alanı sağlayacak şekilde kişi kaç m² yaşam alanı ve açık alan düştüğü belirtilmeli ve kapasite artırımdaki maksadın ranza sayısı artırmakla olmayacağı bunun ancak yaşam alanının genişletilmesi ile sağlanabileceği vurgulanmalıdır.
26. Aynı zamanda cezaevi imar planı ruhsatında ihaleye fesat karıştığı gerekçesiyle suç duyurusunda bulunulmuş ancak raporda bu konuyla ilgili hiçbir hususa yer verilmemiştir.

27. Tutuklu ve hükümlülerin bulunduğu hücre ve koşullarda pencerelerden, camlardan içeriye ruzgar, soğuk ve yağmur suyu gelmekte tahliye imkanı ise sadece kovalarla ve kıyafetlerini bu sulara bastırmak suretiyle tuvaletlerde yapılmaktadır. Pencere ve camlardan gelen soğuk hava ve kışın yeterince yanmayan kaloriferler nedeniyle sık sık grip vb. hastalıklar görülmektedir. Zaten sağlık durumları çok iyi olmayan tutuklu ve hükümlülere dayatılan bu koşullar altındaki yaşam şartlarına da raporda yeterince değinilmemiştir.
28. Cezaevi kütüphanesinde tutuklu ve hükümlülerin gerek savunmalarında faydalanabilecekleri, gerekse kaliteli zaman geçirebilmeleri amacıyla daha çok ve çeşitli kitaplara yer verilmeli onları hayata bağlayıcı, topluma kazandırmak ve ıslah edici faaliyetler sağlanmalıdır. Aynı çerçevede bilgisayar ve daktilo imkanı da sağlanmalıdır. Bu konularla ilgili de çarpıcı bir tespit veya öneri getirilmemiştir.
29. Cezaevi girişi ve binalardaki idare amirliklerinde yapay çiçekler yer almaktadır. Bütün bu olumsuzluklar içinde bir peyzaj düzenlemesi yapılarak canlı çiçeklere yer verilmesi daha doğal bir ortam sağlamak adına bir olumlu davranış olacak tutuklu ve hükümlüleri yaşama bağlayacaktır. Raporda bu tür iyileştirme tavsiyelerine yer verilmemiştir.
30. Cezaevinde yapılan görüşmelerde eskiden ayda iki saat olan açık görüş süresinin şu anda ayda bir saat olarak uygulandığı belirtilmiş, bu hak kaybına raporda değinilmemiştir.
31. Cezaevinde yapılan görüşmelerde, Zonguldak Milletvekili Sayın Mehmet HABERAL'ın bulunduğu koğuşun oda ve banyo duvarlarında yer yer dökülmeler ve banyoda kırık ve kararmış fayansların bulunduğu gözlemlenmiştir. Aynı cezaevinde kalan Sedat PEKER'in koğuşunun diğer bütün koşullardan daha farklı ve daha konforlu olduğu görülmüş ve ilgililer tenkit edilmiş, koşullar arasındaki fiziki koşullar standart olması gerekirken bu farklılıklara da raporda yer verilmemiştir.
32. Cezaevinde ciddi boyutlara ulaşan ve sağlığı tehdit eden su sıkıntısının nedeninin ve ciddiyetinin sadece bazı tutuklu ve hükümlülerin çeşmeleri açık bırakmaları nedenine bağlamalarının israf çerçevesinde değerlendirilmesi ise bir diğer garipliktir.

ŞANLIURFA E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU İLE İLGİLİ TESPİTLER :

33. Şanlıurfa Ceza İnfaz Kurumları İzleme Kurulu'nun dört ay ara ile düzenli olarak komisyona sunduğu raporlarda ısrarla kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü bulundurulduğu ve bunun bir an önce azaltılması gerektiği (27.10.2011 tarihli

raporda “aşırı kalabalıktan dolayı sorunlar...”, 21.02.2011 tarihli raporda “izdihama dönüşen kalabalık...”, 02.10.2010 tarihli raporda “kalabalığın izdihama dönüştüğü...”, 02.07.2010 tarihli raporda “kalabalık sorununa acilen bir çözüm bulunması gerektiği...” gibi pek çok çoğaltılabilecek ifadeler) yer almakta ve İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanununun 6. Maddesinin 5. Fıkrasında “Komisyonun gerekli görmesi halinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.” hükmü yer almasına karşılık 16 Haziran 2012 tarihinde yaşanan elim olaya kadar bu konuda düzenleyici hiçbir işlem yapılmadığı, adeta bu üzücü olaya davetiye çıkarıldığı görülmektedir.

34. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporunda ise kapasite fazlası sorununa gereken ciddiyetle yaklaşmadığı gibi cezaevinde üst üste istiflenmiş insanların bu şekilde yaşamlarını sürdürmelerinin nedeni olarak farklı bir husus ortaya atılmış ve “Sayın Başsavcı kapasite fazlalığı sorunu olduğunu ancak buna rağmen hemen her gün ailelerin gelerek Türkiye’nin muhtelif yerlerindeki yakınlarının bu ceza infaz kurumuna nakledilmesini talep ettiklerini ifade etmiştir.” ifadesinden de anlaşılacağı gibi bu sorun aile yakınlarının taleplerine dayandırılmıştır. Bu durum ise hukuka aykırı davranmanın mazereti olamaz.
35. 16 Haziran 2012 tarihinde yaşanan üzücü yangın olayında; kolay yanabilen petrol türevinden olan sünger yatakların birden alev aldığı ifadesinden de anlaşılacağı üzere yanmayan yatakların kullanılması gereği ise raporda yer almamıştır. Bu tür olaylarda önlem almak için tüm cezaevlerinde yanmayan yataklar kullanılmalıdır.
36. Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü ve tutuklulara suyun belirli saatlerde, sınırlı verilmesi nedeniyle yangına anında müdahale sağlanamamıştır. Yangın kovalarla, ilkel yöntemlerle birbirine eklenen hortumlarla söndürülmeye çalışılmış olsa da, yetersiz yangın söndürme sistemi ve yangın alarmı olmadığı için olaylara zamanında, gerekli ve acil müdahalede geç kalınmış ve bu yetersizlikler 13 kişinin hayatını kaybetmesine yol açmıştır.

SONUÇ OLARAK;

İaşe bedeli olan 4 TL günümüz koşullarında bir kişinin günlük ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır. İnsani koşullarda yaşamak için gerekli temel ihtiyaçları karşılaması açısından iyileştirilmesi ve tedavi yardımı sağlanması amacıyla da yeşil kart uygulamasının cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklulara da sağlanması gerekmektedir.

Raporlarda Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 13. Maddesi ile düzenlenen sohbet hakkının tutuklu ve hükümlülere tanınıp tanınmadığı hakkında hiçbir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Genelgeye göre; *“Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.”* Oysaki genelgeye uygun şekilde haftada toplam 10 saat sohbet hakkının tutuklu ve hükümlülere tanınıp tanınmadığı hususu değerlendirilip raporlarda yer verilmesi gerekmektedir.

Tutuklu sayısının bu denli yüksek olması tutukluluk hallerinin uzun sürmesine yani yargılama evresinde yığılma olduğuna işaret eder. AB Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporunda da bahsedildiği üzere *“ceza adalet sistemine ve özellikle Ağır Ceza Mahkemelerine dair endişeler dile getirilmiştir. Bu endişeler daha çok, savunma makamının savcılık dosyasına sınırlı erişimi, şüphelilere ilişkin tutuklama veya tutukluluk halinin devam etmesi kararları ve yargılama öncesi tutukluluk sürelerine odaklanmıştır. Yargılama öncesi tutukluluk yerine alternatifler yeterince uygulanmamaktadır. Türkiye’de, tutukluluğuna karşı itiraz edenlerin taleplerini değerlendirecek ve makul bir başarı beklentisi ile yargılama öncesi tutukluluklarının hukuka uygunluğuna ilişkin itiraz imkanı sunacak etkili bir iç hukuk yolu yoktur.”* Bu yığılmanın önüne geçilebilmesi için önleyici çalışmalara hız verilmeli ve tavsiye niteliğinde hazırlanan bu raporlarda da daha çarpıcı vurgulamalarla tutuklu ve hükümlülerin hak ettiği tespitlere yer verilmeliydi.

Raporlarda cezaevlerinde kapasite artırımı ranza ve yer yatakları artırılması suretiyle yapıldığı belirtilmektedir. Oysaki cezaevinde koğuştaki ve açık kısımlarda kişi başına kaç m² alan düştüğü ve normal şartlarda kaç m² alan düştüğü tespitine ve insani yaşam hakkının tutuklu ve hükümlülere sağlanıp sağlanmadığının belirtilmesi gerekirdi. Bu hususları belirtmemiş olsaydık kendimizi inkar etmiş olurduk.

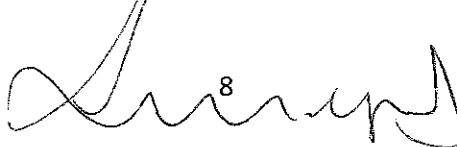
Görünen odur ki TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun cezaevi inceleme raporu gerçekleri yansıtan bir rapor olmaktan ziyade görüşü kurtaran, hak ihlallerini vurgulamayan, önleyici tedbirleri öngörmeyen, cezaevlerinde her şey yolundaymış gibi şikayetlerin ciddiyeti vurgulanmadan hazırlanan rapordaki çoğunluk görüşüne katılmadığımızı arz ederiz.

Saygılarımızla.17.10.2012.

Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Sinan AYGÜN
Ankara Milletvekili

T. B. M. M.	
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı	
Tarih :	18.10.2012
No :	853

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
Başkanlığı'na

Şanlıurfa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu hakkındaki **muhalefet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Ertuğrul Kürkçü
Mersin Milletvekili

1. Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'nde 13 mahpusun nasıl ve hangi saiklerle hayatlarını kaybettiklerini araştırmak, anlamak ve ortaya çıkarmak üzere gerçekleştirilen alt-komisyon incelemesinden çıkan ve hem alt komisyon hem de komisyonda çoğunlukla benimsenen raporun başta gelen ve metnin tümüne yansıyan kusuru şudur: Rapor, bir bağlamdan yoksun oluşuna ek olarak bu cezaevinde olan biteni anlamayı ve açıklamayı zorlaştıran muğlak bir dille kaleme alınmıştır.

13 insanın hayatlarını kaybetme riskini göze alarak eyleme geçmelerini açıklayabilmemizi ve anlamlandırabilmemizi sağlayacak bağlam, Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'nde kendisini çok çarpıcı ve sert bir biçimde dışa vuran ceza ve infaz genel rejiminde bulunabilir: Türkiye'nin ceza ve infaz genel rejimi bugünkü durumuyla başlı başına bir sistematik işkence ve insanlık dışı muamele rejimidir. Rapor ise üstü kapalı ifadelerle Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki vahim olayın bu bağlama tam olarak yerleşmekte olduğunun anlaşılmasını önlemektedir.

Bu durum son 10 yıl içinde cezaevleri nüfusundaki artış ile Türkiye nüfusundaki artış oranlarının karşılaştırılmasıyla anlaşılabilir. Türkiye'nin 2002'de 69 milyon 875 bin olan nüfusu, 2012'de yüzde 9,13 artışla 74 milyon 724 bin 269 kişi oldu. Oysa Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü istatistiklerinin de gösterdiği gibi 2002'de 59 bin 429 olan toplam cezaevi nüfusu 31 Mayıs 2012'de yüzde 230 artışla 125 bin 100'e yükselmişti. Cezaevleri nüfusunun genel nüfustan 23 kat hızlı büyüdüğünü gösteren bu yalın sayısal karşılaştırma bile Türkiye'deki ceza ve infaz rejiminin gelişmesindeki anormalliği yansıtmaya yeter.

Dünya ölçeğinde bir uluslararası karşılaştırma için elverişli başka bir ölçeğe –her 100 bin yurttaş başına düşen mahpus sayısına- başvurarak söylersek Türkiye'de 2001'de 81 olan cezaevi nüfus haddi, 2012'de 167'ye yükselmiştir. Yaklaşık aynı dönemler için bu hadlerin Yunanistan'da 76 (2001)/111 (2011), İspanya'da 114 (2001)/150 (2012), Rusya Federasyonu'nda 636 (2001)/502 (2012), ABD'de 730 (2010)/685 (2001) olduğu anlaşılıyor. Kendi içlerindeki görece büyüklük farklarına karşın, karşılaştırılan hiçbir ülkede aynı on yıllık dönem içinde Türkiye'deki gibi bir ani sıçrama olmadığı, kötü ceza infaz rejimleriyle ünlü ABD ve Rusya Federasyonu'nda ise gözle görülür bir düşüş olduğu da görülecektir.¹

¹ http://www.prisonstudies.org/info/worldbrief/wpb_stats.php?area=all&category=wb_poprate

Gerçi bu durum Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün Mart 2012 tarihli istatistiğinde de yansıyor. Cezaevlerinde tutulan 9 bin 83 kişinin yatacak yerinin olmadığı belirtilen istatistiklerde açık cezaevlerindeki “kapasite fazlası”nın 1007, kapalı cezaevlerindeki “kapasite fazlası”nın ise 8076 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bu “kapasite fazlalığı”nın genellikle cezaevlerinin özgün kapasitelerinin üç kat artırılmasından sonraki “fazlalık” olduğu akıldta tutulursa bu istatistiğin aslında insanların cezaevlerinde “balık istifi” yatırılmakta olduğunun itirafı olduğu sonucuna varılabilir.

Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi bu ceza infaz rejiminin en tipik örneklerinden biridir. Özgün olarak 375 kişi için inşa edilmiş olan cezaevinin “kapasitesi” mümkün bütün alanlar koşullara dönüştürülerek ve bir kişilik hacimlere iki kişi tıkılarak “artırılmış” ve 600 kişiye çıkartılmıştır. Ancak olay tarihinde cezaevinde tam 1057, özgün kapasitenin üç katı tutuklu ve hükümlü kalmaktadır, Bunların 800'ünün tutuklu olduğu bizzat Adalet Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Yaklaşık 50 yıldır faaliyette olan Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi köhnemiş binası, yetersiz koşulları, sıhhi koşullardan uzak yapısı ile adeta yıllardır tutuklu ve hükümlüler için ceza üstüne cezanın uygulandığı bir mekân halini almıştır. Mahpuslar uyuma, yemek vb. ihtiyaçlarını insan onuruna yaraşır bir şekilde karşılamaktan mahrum bırakılmışlardır. Adalet Bakanı olaydan hemen sonra cezaevinde çıkan yangını “bir isyan” olarak nitelerken cezaevindeki şartların katlanılmazlığına dair bu bilgiyle hareket etmiş olmalıdır.

Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki trajedinin gelişi, başka hiçbir şeye gerek kalmaksızın yalnızca bu fiziki arka plan üzerinden bakıldığında dahi görülebilirdi. Bunu görmek ve tedbirlerini almak aldırma Adalet Bakanlığı'nın göreviydi. Üstelik koşulların katlanılmazlığına ilişkin sinyaller ve göstergeler de eksik değildi. Temmuz 2010'da Erkan Gümüştaş isminde bir mahkûm aynı cezaevinde kendisini ateşe vermiş, Urfa Barosu, geçtiğimiz yıl hazırladığı raporda cezaevindeki koşulları insanlık dışı ve onur kırıcı olarak nitelmiştir. Buna rağmen, 3 kişilik koşullarda 18 kişi barındırılmaya devam edilmiş, bir yatağı üç kişinin paylaşmasına devam edilmiş, gölgede bile 40 dereceyi aşan sıcaklıklara rağmen cezaevinde iklimlendirme sağlanmamış, bu temel sorunların çözümüne dair talepler yanıtsız kalmıştır.

Raporda Şanlıurfa Cezaevi'ndeki “kapasite fazlalığı” ile ilgili konuya değinilmekle birlikte bunun nedenlerine dair yeterli görüş beyan edilmemesi, özellikle gittiğimiz bütün cezaevlerindeki gözlemlerimizde saptanan bir gerçeğin kamuoyuyla paylaşmaktan kaçınılması, ve Adalet Bakanlığı'nın birinci dereceden sorumlu olduğunun teslim edilmemesi dikkat çekicidir. Tutuklu ve hükümlü sayıları arasındaki oransızlık, uzun tutukluluk süreleri, yargı sistemi ve ceza infaz rejimi TBMM'nin üzerinde durmaksızın edemeyeceği temel problem alanlarıdır. Ölen 13 mahpustan 10'unun tutuklu olduğu düşünülürse yeni cezaevleri yapmak veya mahkumları bir cezaevinden diğerine nakletmek yerine, acilen cezaevlerinin fiziki şartlarının insan onuruna yaraşır bir şekilde düzenlenmesi ve yargı sisteminde; uzun tutukluluk süreleri, yargılanmanın uzatılması, iddianamelerin geç hazırlanması gibi olumsuzlukların giderilmesine dönük yasa ve mevzuat değişikliklerine gidilmesi gerekmektedir.

2. Rapor, esasında 13 kişinin hayatlarını kaybetmelerine yol açan yangının nasıl başladığı ve neden onlar hayatlarını kaybetmeden söndürülemediğini açıklamamaktadır. İncelememiz bu açıdan asli işlevini yerine getirememiş, yetersiz kalmıştır.

Raporun sonuç bölümünde yer verilen “Yangına müdahalede görevli personelin ihmali olduğu yönünde bir kaniya varılmamıştır,” saptaması dinlenen tanıklar ve kayıtlar göz önüne alındığında yanlıştır, gerekmediği ölçüde bağışlayıcıdır. Bu saptamanın dayandırıldığı olgular raporda şöyle sıralanmıştır:

“Dış kamera kayıtlarından çatıdan yükselen dumanın ekranda ilk kez 22:39'da görüldüğü, itfaiyenin ise 22:45'te Kurumun nizamiye kapısından giriş yaptığı anlaşılmaktadır. Telefon etme ve itfaiyenin yol süresi göz önüne alınırsa altı dakika gibi kısa bir sürede olay yerine intikal edildiği ortaya çıkmaktadır.

Yangına müdahale esnasında Kurum personelinin ihmali olduğu yönünde bir kanıya varılmamıştır. Yangına müdahaleye yardımda bulunan mahpusların anlatımı ve kamera görüntüleri de bu değerlendirmeye paralellik arz etmektedir.”

“Dış kamera kayıtlarından” dumanın görünmesiyle itfaiyenin nizamiyeden girişi arasında 6 dakika geçmiş olması, yangına çok kısa sürede müdahale edildiğini doğrulamadığı ve “ihmal” ve/veya tedbirsizliklere yönelik değerlendirmelerin önünü kapatmadığı halde, çoğunluğun bu yönde bir tartışmadan kaçınmış olması can kayıplarının büyüklüğü karşısında sorumsuzluk olarak görünmektedir.

Rapor yangının başlamasından ne kadar süre sonra dumanların dışarıya yükseldiğini ve itfaiyenin nizamiyeden girişinden ne kadar sonra koğuşa su sıkmaya başladığını açıklamamaktadır. Yangının çıktığı bölümdeki ceza infaz görevlilerinin anlatımlarına göre, onlar ancak yanan C-15 koğuşunun kapılarının altından duman sızmaya başladıktan sonra durumu fark edebilmişler; kapıyı açtıklarında ateş ve dumanla karşılaşınca içeriye girememişler; yangın hortumlarına yöneldiklerinde hortumlar kısa kaldığından yan koğuşların kapılarını açarak mahkûmlardan aldıkları bidonlarla ateşe su dökülmesini ve onların yardımlarını sağlamaya çalışmışlar, itfaiye ise alevler her yeri sardıktan sonra içeri girmeyi başarabilmiştir.

Bu anlatımlardan hareket edilirse yangına raporun yarattığı izlenimin tersine 6 dakika içinde müdahale edilmiş değildir. En iyi olasılıkla içerideki koruma görevlilerinin yangının başlamasından en erken 10 dakika sonra haberdar oldukları, itfaiyenin de yangının başlamasından en erken 20 dakika sonra içeri girerek su sıkmaya başladığı sonucuna varılması gerekir.

1057 kişinin kaldığı cezaevinde ve yangının çıktığı bölümdeki yangın söndürme tüplerinin sayısına ve yönetmeliklere uygun olup olmadığına raporda yer verilmemiştir. Ancak hem gardiyanlar hem mahpuslar yangın söndürme hortumunun kısa kalması yüzünden itfaiye yetiştirmeye kadar yangına tazyikli suyla müdahale edilemediğini defalarca ve açıklıkla belirtmelerine rağmen raporun sonuç bölümünde buna yer verilmemiş, buna karşılık olayda yetkililerin “ihmalî olmadığı” kanısına varılmıştır. Bu kanı dayanaksızdır. Yangın söndürme tüplerinin olayda bir işe yaramadığı, yangın söndürme hortumlarının ise kısa kaldıkları, üstelik bu hortumların standart dışı olduğu raporda yer almamıştır.

Yanıcı ve parlayıcı maddelerle dolu koğuşların bulunduğu aşırı kalabalık bir cezaevinde yangına içeriden, hızla ve sonuç alıcı bir biçimde müdahaleyi sağlayacak donanımı bulundurmamak, personeli bunları kullanacak şekilde eğitmek “ihmal” veya “tedbirsizlik” değilse nedir? Çoğunluk görüşüne katılanların, cezaevinde çıkan/çıkartılan bir yangına müdahale için donanım sağlamayan, personeli eğitmeyen sorumlu idari makamlara bunca ölümden sonra diyecek hiçbir sözünün olmaması, ama sonuç bölümünde “devletin güvencesi altında bulunan 13 kişinin yaşamını yitirmesi kabul edilemez bir durumdur” demekten de geri durmaması siyasi literatürümüzdeki “idare-i maslahatçılık” deyimine tam karşılık gelmektedir.

3. Komisyon raporunun hem giriş hem de sonuç bölümünde yangının “terör örgütü” ile bağlantısı olabileceğine dair aşağıdaki alıntıda ifade edilen spekülasyonlar yer almıştır.

“Bir diğer ihtimal ise, yangının terör örgütü ile bağlantılı olmasıdır. Bu çerçevede Şanlıurfa’daki yangınla birlikte, ülkemizdeki muhtelif ceza infaz kurumlarında çıkan yakın zamanlı diğer yangınların, örgütlü bir nitelik arz ettiği düşüncesi kamuoyunda da dile getirilmiştir. Yangının terör örgütü kaynaklı olduğu ihtimali adli ve terör suçları nedeniyle ceza infaz kurumunda tutulanların arasındaki etkileşimin zannedildiğinden fazla olduğu, kendilerine has yöntemlerle (havalandırmadan mesaj atmak, duvara bardak dayamak, rögar kapaklarını kullanmak gibi) haberleşebildikleri düşüncesinden kaynaklanmaktadır. C-15 koğuşunun hemen komşu koğuşunun terörle bağlantılı suçlardan ötürü mahpus edilenlerden oluşmasının, etkileşim için yeterli zemini hazırladığı düşünülebilir. Bununla birlikte bu etkileşimin yangını ortaya çıkardığına ilişkin herhangi bir kanıt rastlanmamaktadır.”

Bu spekülasyon aslında çoğunluk görüşüne katılanların da itiraf etmekten kaçınmadıkları gibi mesnetsizdir, “herhangi bir kanıt rastlanmadığı” halde rapora içerilmekten bir türlü kaçınılamamıştır. Bu spekülasyona vesile olarak gösterilen “Şanlıurfa’daki yangınla birlikte, ülkemizdeki muhtelif ceza infaz kurumlarında çıkan yakın zamanlı diğer yangınların, örgütlü bir nitelik arz ettiği düşüncesi” de bir spekülasyondan ibarettir. Şanlıurfa’daki yangını izleyen günlerde gene Şanlıurfa, Kürkçüler, Gaziantep, Ceyhan ve Osmaniye cezaevlerindeki yangınlardan Şanlıurfa, Kürkçüler ve Ceyhandakiler çocuk koğuşlarında, Osmaniye’deki ise adli hükümlülerin kaldığı koğuşta çıkmıştır. Sadece Gaziantep’teki yangında 1 siyasi hükümlünün “dayanışma” amacıyla yatak yaktığı haber verilmiştir.²

İncelemelerimiz sırasında, hiçbir mülki amir ve/veya idarecinin Şanlıurfa Cezaevindeki yangını siyasi hükümlülerle irtibatlandırılan bir beyanına şahit olmadık. Siyasi hükümlülerin koğuşunda milletvekilimiz İbrahim Ayhan’ın da tutuluyor olması bu yöndeki bütün şüpheleri bertaraf etmeye yetmeliydi. Bir TBMM heyetinin bir milletvekiline bu şekilde üstü kapalı da olsa suçlama yöneltmeden evvel dokuz kere yutkunması gerekirdi. Ona ve diğer siyasi tutsaklara yönelik bu küçük düşürücü spekülasyonun raporda döne döne tekrarlanması aslında bir başka küçük düşürücü varsayımdan, sıradan adli mahkûmların isyanı “akıl edemeyeceği” varsayımından kaynaklanıyor. Bu spekülasyon için ölenlerin bir kısmının Kürt olmasının yeterli zemini oluşturduğu, cezaevindeki her Kürdün potansiyel “terörist” olduğuna dair ayrımcı bakışı yansıttığı anlaşılıyor. Ölenlerden ikisinin Arap olması dahi çoğunluğun bu konudaki şüphelerini gidermeye yetmemiş, bazı yerlerde üstü kapalı, bazı yerlerde ise açık bir şekilde bu anlayış kendini dışa vurmuştur. Bu kabul edilemez bir yaklaşımdır. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu her protestonun ya da muhalefetin ancak “terör örgütü” kaynaklı olacağına dair bir önyargıya kendisini teslim edemez. Bu yaklaşım, haksızlıklara yönelik protestoların kriminalize edilmesine, olayların nedenleri üzerinde durmak, düşünmek ve çözüm yolları önermek yerine “terörle mücadele” zihniyeti içinde önyargılar ve vesveselerle hareket edilmesinin yolunu açmaktadır. Nitekim, aşağıda aktardığımız, sonuç bölümünde yer alan tavsiyeler arasında da bu zihniyet kendisini açığa vurmaktadır:

“(…) adli suçlardan ötürü mahpus bulunanlarla terör suçluları arasındaki etkileşimi en aza indirecek önlemlerin alınması gerekmektedir.”

Çoğunluk, bu görüşe nereden, hangi olgulardan hareketle varmıştır. Hangi somut belirti, ihbar, şikayet, gözlem onları bu sonuca ulaştırmıştır? Bu soruların yanıtı olmasa da işin kolayı bulunmuştur: Gerçek sorunlarla ilgilenmek yerine mevhum bir düşman ile savaşmak. Bu, bağımsız bir insan hakları inceleme heyetinin uzak durması gereken bir bakış açısı olmalıydı. Bu bakış açısının rapora nasıl sindiğinin, aynı cezaevini birlikte ziyaret ettiğimiz alt komisyon çoğunluğunun gerçekte kendi şahsiyetlerini de zedeleyen bu çıkarsamalara nasıl onay verdiklerinin akılla izah edilmesi zordur.

4. Olaydan sonra mahpusların, özellikle siyasilerin, apar topar -şu anda yoğun hak ihlalleri yaşanmakta olduğuna dair sayısız şikayetin komisyonumuza ulaştırıldığı- Yenişakran Cezaevi’ne konması bir çözüm değil bu cezaevindeki krizin yönetilmesinde düşülen aczle ilgilidir. Nakillerin sorunu çözmeye değil “günü kurtarmaya” yönelik önlemler olduğunu açıklamaya bile gerek yoktur. Kaldı ki, bu nakillerle mahpuslardan ve onların haklarından ayrı düşünülemez olan mahpus yakınları içeridekileri görmek ve onlarla ilgilenmek için evlerine 1200 kilometre uzaktaki bir cezaevine gidip gelmeye mahkûm edilmekte, mahpuslar da her duruşma için aynı mesafeyi çok ağır koşullarda kat etme ya da savunma haklarından yoksun kalma ikilemiyle karşı karşıya bırakılmaktadırlar. Sonuçta tutuklu ve hükümlü haklarının zalimce ihlalinden kaynaklanan bir faciaya çare olarak tutuklu ve hükümlü haklarının başka bir şekilde zalimce ihlalinde bulunmuştur.
5. Raporun dikkat çekici bir diğer bölümü ise Şanlıurfa valisinin açıklamalarıdır. Cezaevi önünde çocuklarının hayatından endişe eden ailelere dönük polisin şiddetli saldırı ve orantısız güc

² <http://gundem.milliyet.com.tr/13-mahkumun-oldugu-sanliurfa-cezaevinde-yanigin/gundem/gundemdetay/18.06.2012/1555421/default.htm>

kullanmış olması vali tarafından “olağan müdahale “ olarak görülmekte, komisyon raporu ise bunu eleştiren veya buna yönelik telkinlerde bulunan herhangi bir pozisyon almaktan kaçınmaktadır. Yangının çıktığı gecenin sabahında, Alt Komisyonun cezaevine gelmesinden bir gün önce Şanlıurfadaydım. Valinin emri altındaki güvenlik güçlerinin, tazyikli su, biber gazı ve coplarla halka nasıl saldırdıklarına şahsen tanık oldum, Şanlıurfa Milletevekilimiz İbrahim Binici'yle birlikte bu darbelerden kendimizi zor sakındık, ıslanmaktan ve biber gazından ise korunamadık. Güç halle kendimizi tanıtip içeri girebildiğimizde cezaevi yöneticilerinin panik içerisinde olduklarını, mahpusların ise serinkanlı bir biçimde müdahalenin sonuçlanmasını beklediklerine tanık olduk. Sadece gece çıkan yangına müdahale açısından değil, ertesi gün cezaevi önünde haklı olarak toplanan mahpus yakınlarına yaklaşım, onlara yapılan muamele ve kriz yönetimi açısından da Şanlıurfa'daki yetkililerin sorunların üstesinden gelmekte başarısız, halka karşı ise hoyrat olduklarının altını çizmek isterim.

6. Komisyon raporundaki önerilere ek olarak aşağıdaki çözüm önerileri ceza infaz sisteminde uygulanmak üzere komisyon tarafından kabul edilmelidir.

- Yeni cezaevleri yapmak yerine, Ceza ve İnfaz Yasası ile CMK'da insan haklarına dayalı düzenlemeler yapılmalıdır.
- Mevcut cezaevlerinde fiziki şartlar biran önce iyileştirilmeli ve insani standartlar sağlanmalıdır.
- Ağırlaştırılmış infaz rejiminden vazgeçilmeli, tutukluluk istisnai hale getirilmeli, denetimli serbestliğin kapsamı genişletilmeli, infaz süresinde adli ve siyasi ayrımına son verilmeli ve infaz süreleri kısaltılmalıdır.
- İşkenceye karşı sözleşmenin seçmeli protokolü uyarınca kurulması öngörülen ulusal önleme mekanizması tarafsız ve bağımsız bir mekanizma olarak kurulmalıdır.
- Cezaevleri STK'ların ve DTÖ'lerin denetimine açık hale getirilmelidir.
- Cezaevlerindeki olaylar nedeniyle etkili bir soruşturma yapılabilmesi için sorumlular açığa alınmalı ve etkin bir soruşturmanın önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır.